

Stans reklame i skulen!

I lovparagraf § 9-6.m reklame i skulen, står det at “Skuleeigaren skal sørge for at elevane ikkje blir utsette for reklame som er eigna til å skape kommersielt press, eller som i stor grad kan påverke haldningar, åtferd og verdiar, mellom anna på skolens område, i lærebøker og andre læremiddel som blir nytta i opplæringa. Departementet kan gi nærmare forskrifter.”

Både elevkalenderen og ulike russeselskap reklamerer for produkta sine på dei vidaregåande skulane til fylkeskommunen. Russedress fekk verstingprisen “årets gullbarbie” frå organisasjonen Press i 2014 fordi dei framstilte eit einseitig kroppsideal og ein bodskap om at russetida først og fremst handlar om sex og fyll.¹ Den reklamefinansierte almanakken Elevkalendaren, som kvart år blir delt ut til VGS-elevar, fekk den same verstingprisen i 2015 fordi mykje av reklamen deira bidrar til kroppspress.

Å tillate kommersiell reklame bidrar til kjøpepress blant elevane. Det er dumt for deira eigen- og foreldra si lommebok og kan bidra til å gjere sosiale forskjellar synlege. Ikkje minst er det dårleg for miljøet, sidan kommersiell reklame bidrar til aukt forbruk. Fylkeskommunen har eit ansvar å passe på at vi ikkje utsett elevane for usunt press. Av prinsipp bør det ikkje vere lov med kommersiell reklame på skulane våre. Både på grunn av kjøpepresset det bidrar til, og fordi det kan vere i strid med norsk lov.

Av og til bruker selskap sosiale medium som Facebook til å reklamere for produkta sine. Det er vanleg at selskap som sel russeklede og russeeffektar, lagar facebookgrupper retta inn mot kvar enkelt skule, kor dei reklamerer for produkta sine. Elevane kan sitte igjen med eit inntrykk av at desse gruppene er laga av russestyret på skulen eller at det er ei offisiell russegruppe på skulen. Det er misvisande at desse private selskapa kan bruke namnet til skulen på denne måten, kor dei får det til å sjå ut som det er offisielle russegrupper for skulen, når det eigentlege formålet er å reklamere for produkta dei sel.²

I tillegg til produktreklame frå selskap som russeservice og elevkalendaren, er det andre organisasjonar og bedrifter som reklamerer for interesser utan at det kjem tydeleg fram at dei driv med reklame. Interesseorganisasjonen *Norsk olje og gass* besøker skuleklassar på vidaregåande skular utan at det kjem tydeleg fram at dei har ein bodskap prega av politiske og økonomiske interesser. Mange elevar kan derfor komme til å tru at dei får objektiv informasjon, fordi det ikkje kjem tydeleg fram at denne (og andre besøkande organisasjonar) har ein politisk og økonomisk interesse ved å fremje sitt bodskap. Når skuleklassar får informasjon frå ulike organisasjonar og selskap, bør det vere tydeleg at dei driv med påverknad og har ein politisk eller økonomisk interesse. I dag er ikkje det alltid tilfellet, og da trengs det tydelegare retningslinjer.

---

¹ <https://gullbarbie.no/tidligere-vinnere/>

² <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/kkkXA/edel-marie-19-protesterte-mot-russeservices-reklame-ble-kastet-ut-av-gruppe>

Ein annan interesseorganisasjon som driv med reklame på offentlege skular, er *Opplysningskontoret for kjøtt og egg*. I fleire år har dei delt ut skulebøker i mat og helse til ungdomsskular i Noreg. Det er ukjent for meg om elevar som går restaurant og matfag på skulane til fylkeskommunen får tilsvarende bøker frå Opplysningskontoret for kjøtt og egg, men det kan skje viss vi ikkje lagar nærare reglar. Det er problematisk dersom elevane får lærebøker frå interesseorganisasjonar, uansett kva for fag det gjeldt.

Uansett om ein veit at ein blir utsett for reklame eller ikkje, bør læremateriellet vere uavhengig av økonomiske og politiske interesser. Elevane våre fortener undervisning og lærebøker av høg kvalitet som ikkje framstiller politiske budskap som nøytrale. Det får dei ikkje i dag, fordi vi som er politikarar har sove i timen. No må vi sikre at kommersiell reklame i skulen blir fjerna, og at interesseorganisasjonar som besøker skular og som har ein økonomisk og politisk agenda må vere tydeleg på kva dei ønsker å oppnå. Vi må sikre at elevane kan dra på skulen for å lære, utan å bli utsett for kropps- og kjøpepress i skuletida. Vi må også gi dei eit godt grunnlag til å orientere seg blant mange organisasjonar med ulike politiske interesser.

Med unntak av tilfelle kor det er særleg grunn til det, bør skulane til fylkeskommunen vere ein reklamefri sone. Vi har ikkje reklame på den offentlege transporten vår, og eg kan ikkje sjå nokre gode argument for at det skal vere lov på skulane våre heller. Som skuleeigar har fylkeskommunen handlingsrom og ansvar for å regulere reklame på skulane våre.³ Derfor bør det utarbeidast eit regelverk for reklame på fylkeskommunen sine opplæringsinstitusjonar til politisk handsaming.

Spørsmål til fylkesordføraren

1. Får elevar på skulane våre læremateriale som er sponsa av interesseorganisasjonar?
2. Har fylkeskommunen reglar for produktreklame og fremjing av budskap frå organisasjonar med ein politisk og/eller økonomisk interesse?
3. Er det skular i fylket som har eigne reglar for produktreklame og tydeleggjering av politiske og/eller økonomiske interesser ved besøk av interesseorganisasjonar?
4. Kva for høve har fylkeskommunen til å regulere bruk av skulane sitt namn i promotering av produkta til private selskap på sosiale media?

Forslag til vedtak

1. Fylkeskommunen sine opplæringsinstitusjonar skal vere reklamefri sone
2. Det skal utarbeidast eit regelverk for regulering av reklame som skal opp til politisk handsaming

---

³ https://www.udir.no/globalassets/upload/lov_regelverk/5/veileder_reklame_i_skolen.pdf